23/10/2025

Αρχιμανδρίτης Δανιήλ Ψωίνος: «‘‘Κλίμαξ’’ Αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου: Περί Υπακοής»

/ Ενορίες

Η υπακοή είναι ένα ψυχικό μαρτύριο και να ξέρουμε ότι χωρίς μαρτυρία και οποιοδήποτε μαρτύριο κανείς δεν φτάνει κοντά στο Χριστό. Ο δρόμος που οδηγεί κοντά στο Χριστό είναι ο δρόμος της μαρτυρίας και του μαρτυρίου.

Ομιλία με θέμα «‘‘Κλίμαξ’’ Αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου: Περί Υπακοής». πραγματοποίησε ο Αρχιμανδρίτης π. Δανιήλ Ψωίνος, κληρικός της Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς, στον Ιερό Ναό Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, την Τετάρτη 22 Οκτωβρίου.

Της ομιλίας, που δόθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...», προηγήθηκε Ιερά Παράκληση προς την Υπεραγία Θεοτόκο τη Βηματάρισσα.

Η ομιλία του π Δανιήλ, ήταν η δεύτερη που πραγματοποίησε στο Ναό, έχοντας ως πηγή τον μεγάλο ασκητή και Πατέρα της Εκκλησίας μας, τον Άγιο Ιωάννη το Σιναΐτη και το βιβλίο του ‘‘Κλίμαξ’’ με θέμα αυτή τη φορά, την υπακοή,

Η υπακοή παρουσιάζεται ως μία μεγάλη και ξεχασμένη αρετή στην εποχή μας. Παρόλο που η κοινωνία σήμερα έχει δώσει έμφαση στην προσωπική ελευθερία και στο «θέλω» του κάθε ανθρώπου, η Εκκλησία μας επιμένει πως ο δρόμος προς την πνευματική μας πρόοδο και σωτηρία περνά μέσα από την ταπείνωση και την υπακοή.

Από την αρχή της ομιλίας τονίστηκε από τον π. Δανιήλ ότι οι καιροί μας είναι δύσκολοι και γεμάτοι εγωισμό.

«Οι άνθρωποι μιλούν πολύ, αλλά δεν ακούνε. Θέλουν όλοι να επιβάλλουν τη γνώμη τους και να ζουν όπως εκείνοι θεωρούν σωστό. Έτσι η υπακοή έχει σχεδόν εξαφανιστεί από την καθημερινότητά μας.»

Για να καταλάβουμε όμως βαθύτερα την υπακοή, πρέπει πρώτα να ξεχωρίσουμε δύο λέξεις: «ακούω» και «υπακούω». Το «ακούω» σημαίνει ότι κάποια λόγια φτάνουν στα αυτιά μου. Το «υπακούω» όμως σημαίνει ότι εφαρμόζω αυτά τα λόγια, συμμορφώνομαι με οδηγίες ή εντολές. Άλλο λοιπόν το ένα και άλλο το άλλο.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης, στο βιβλίο του «Κλίμαξ», μας διδάσκει τι σημαίνει πνευματική υπακοή και η ομιλία του π. Δανιήλ αναφέρθηκε στους βασικούς ορισμούς που δίνει ο Άγιος για αυτή την αρετή.

Ένας πρώτος ορισμός θέλει η υπακοή να είναι η τέλεια απάρνηση της ψυχής μας. Δεν κυριολεκτεί ο Άγιος Ιωάννης εδώ, αλλά με αυτήν την πρόταση, θέλει να μας πει ότι για να κάνουμε υπακοή πρέπει πρωτίστως να απαρνηθούμε, να εγκαταλείψουμε τα ψυχικά μας θελήματα. Για να υπακούσει κάποιος στον Θεό, πρέπει να αφήσει το προσωπικό του «θέλω» που συχνά οδηγεί στην αμαρτία. Ο Χριστός είπε: «Απαρνησάσθω εαυτόν». Δηλαδή, αρνούμαστε τον εγωισμό μας και τη θέληση που μας απομακρύνει από το καλό.

Υπακοή είναι ακόμη ενέργεια χωρίς αντιρρήσεις και αμφισβητήσεις. Όταν μας

δίνεται μια πνευματική συμβουλή, δεν πρέπει να περνά από άπειρο έλεγχο μέσα στο μυαλό μας. Η συνεχής αμφισβήτηση δείχνει εγωισμό και έλλειψη εμπιστοσύνης.

Ένας τρίτος ορισμός που αναφέρει ο Άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης στο βιβλίο του είναι ότι η υπακοή είναι θάνατος εκούσιος. Όπως ο νεκρός δεν αντιμιλά, έτσι και αυτός που κάνει υπακοή δεν φέρνει δικαιολογίες και αντιρρήσεις. Αλλά αυτό γίνεται με τη θέλησή μας, όχι με το ζόρι, γιατί αλλιώς δεν έχει αξία. Να μην έχει καμία σκέψη, κανένα λογισμό, καμία έρευνα, καμία εναντίωση, αλλά να κάνει ακριβώς αυτό το οποίο κάποιος του λέει, εκεί βέβαια που υπάρχει το πνευματικό του συμφέρον.

«Πρέπει ό,τι κάνω να το κάνω με τη θέλησή μου. Άρα με τη θέλησή μας πρέπει να σκοτώσουμε τον κακό μας εαυτό, το θέλημά μας. Να είμαστε ζωντανοί νεκροί για να μπορέσουμε να ζήσουμε με υπακοή.»

Η υπακοή είναι επίσης ζωή χωρίς περιέργεια. Η περιέργεια αναστατώνει το νου, γεμίζει τον άνθρωπο με άγχος, λογισμούς και κατακρίσεις. Όποιος υπακούει, εμπιστεύεται και δεν ψάχνει συνεχώς να μάθει όσα δεν τον αφορούν. Η περιέργεια μας κάνει να καταπιανόμαστε με θέματα που δεν μας αφορούν, είναι πάθος και δεν έχει όριο. Η ανυπακοή λοιπόν φέρνει περιέργεια ενώ η υπακοή σκοτώνει την περιέργεια.

Ο επόμενος ορισμός για τον οποίον μίλησε ο π Δανιήλ, αναφέρεται στην υπακοή ως αμεριμνησία για όλα και εμπιστοσύνη στον Θεό. Όποιος κάνει υπακοή στον πνευματικό του και στον Θεό, ανέφερε, δεν φοβάται τι θα απολογηθεί στην Κρίση, γιατί ακολουθεί τον ασφαλή δρόμο που ο Θεός θέλει.

Ο τελευταίος ορισμός θέλει η υπακοή να είναι ενταφιασμός της δικής μας

θελήσεως και ανάσταση της ταπεινώσεως. Όσο πιο πολύ χαμηλώνει το θέλημά μας, τόσο ανεβαίνει η ταπείνωση. Το αντίθετο συμβαίνει όταν επικρατεί ο εγωισμός.

«Ο Άγιος Ιωάννης μας λέει και κάτι άλλο. Η υπακοή είναι μιας άλλης μορφής μαρτύριο, είναι ψυχικό μαρτύριο. Και πραγματικά κάθε προσπάθεια να απαρνηθούμε το θέλημά μας κάθε προσπάθεια να κάνουμε αυτό που δεν θέλουμε, αλλά αυτό που μας λένε κάποιοι άλλοι, κάθε προσπάθεια να ταπεινωθούμε είναι μαρτύριο.

Η υπακοή λοιπόν είναι ένα ψυχικό μαρτύριο και να ξέρουμε ότι χωρίς μαρτυρία και οποιοδήποτε μαρτύριο κανείς δεν φτάνει κοντά στο Χριστό. Ο δρόμος που οδηγεί κοντά στο Χριστό είναι ο δρόμος της μαρτυρίας και του μαρτυρίου.»

Η υπακοή μας πρέπει να έχει διάκριση, είπε ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο π. Δανιήλ Να προσέξουμε που κάνουμε υπακοή και να μην κάνουμε επιλεκτική υπακοή. Η επιλογή στην υπακοή τελικά σημαίνει ανυπακοή, ανταρσία και καταλήγει στον εγωισμό. Η υπακοή έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της ζωής μας αλλά δεν σημαίνει σκλαβιά ούτε κατάργηση της προσωπικότητας, αλλά ευθυγράμμιση του θελήματός μας με το θέλημα του Θεού.

«Αν ανοίξουμε την Αγία μας Γραφή, τα άλλα ιερά μας βιβλία, θα δούμε όλους εκείνους τους ανθρώπους, τους αγίους της Εκκλησίας μας, δηλαδή που ακολούθησαν το θέλημα του Θεού, να εκφράζονται με χαρακτηριστικές εκφράσεις που είναι δηλωτικές της υπακοής τους. Φράσεις όπως “λάλει, Κύριε και ο δούλος σου ακούει” και “ιδού εγώ ειμί”.

Μακάρι και εμείς να μοιάσουμε με αυτά τα πρότυπα των ανθρώπων και να γίνουμε και εμείς άνθρωποι υπακοής στο Θεό.»